

BIULETYN INFORMACYJNY

WEWNĘTRZNA PUBLIKACJA OGÓLNOPOLSKIEGO STOWARZYSZENIA REFERENDARZY SĄDOWYCH

Z okazji zbliżających się Świąt Wielkanocnych, Zarząd Stowarzyszenia składa Członkom Stowarzyszenia oraz wszystkim Czytelnikom Biuletynu życzenia zdrowych, spokojnych i wesołych Świąt.

AKTUALNOŚCI

- w dniu 09 grudnia 2004r Zarząd Stowarzyszenia otrzymał z Departamentu Kadr w Ministerstwie Sprawiedliwości listę aktualnie zatrudnionych referendarzy sądowych o nadesłanie której zwrócił się w dniu 15 listopada 2004r – z listy wynika że na dzień 01 grudnia 2004r zatrudnionych jest 973 referendarzy sądowych;
- w dniu 10 stycznia 2005r Zarząd Stowarzyszenia ponownie wystąpił do Departamentu Legislacyjno – Prawnego w Ministerstwie Sprawiedliwości z prośbą o umożliwienie Zarządowi uczestniczenia w konsultacjach nad opracowywaniem projektów aktów prawnych oraz wyrażania opinii co do projektowanych zmian w przepisach prawa przygotowywanych przez resort, a dotyczących instytucji referendarza sądowego w związku z pominięciem stanowiska Stowarzyszenia i opublikowaniem na stronie resortu rządowego projektu ustawy o Krajowym Centrum Szkolenia Kadr Sądów Powszechnych i Prokuratury;
- w dniu 31 stycznia 2005r Zarządu Stowarzyszenia w związku z odbytą rozmową telefoniczną w dniu 28 stycznia 2005r z przedstawicielem resortu przesłał za pośrednictwem faxu do Departamentu Legislacyjno-Prawnego w Ministerstwie Sprawiedliwości kopię pisma Zarządu Stowarzyszenia z dnia 08 marca 2004r, które zostało skierowane do Departamentu Legislacyjno-Prawnego (korespondencja dotyczyła ujęcia Stowarzyszenia w konsultacjach nad projektami aktów prawnych);
- w dniu 04 lutego 2005r Departament Legislacyjno – Prawny w Ministerstwie Sprawiedliwości (pismo nr P.IV.4700/5/05) poinformował Zarząd Stowarzyszenia, że rządowy projekt ustawy o Krajowym Centrum Szkolenia Kadr Sądów Powszechnych i Prokuratury w dniu 15 grudnia 2004r został skierowany do Sejmu RP, przy czym resort nie planuje wniesienia autopoprawki do projektu, natomiast w piśmie tym zadeklarowano na przyszłość przesyłanie projektów aktów prawnych do konsultacji ze Stowarzyszeniem;
- w dniu 29 stycznia 2005r odbyło się w Krakowie Walne Zebranie Członków Stowarzyszenia podczas którego podjęto uchwały w przedmiocie: zatwierdzenia sprawozdania z działalności władz Stowarzyszenia, udzielenia Zarządowi i Komisji Rewizyjnej Stowarzyszenia absolutorium z wykonania obowiązków w 2004r, zatwierdzenia sprawozdania finansowego za 2004r oraz przeznaczenia składek członkowskich w 2005r wyłącznie na cele statutowe Stowarzyszenia, zmian treści Statutu Stowarzyszenia i w Regulaminie obrad Walnego Zebrania Członków, zmian w składzie władz Stowarzyszenia w związku z upływem kadencji;
- w dniu 07 lutego 2005r Zarząd Stowarzyszenia zwrócił się do Ministra Sprawiedliwości p. Andrzeja Kalwasa z prośbą o wyznaczenie terminu spotkania z przedstawicielami Zarządu Stowarzyszenia celem poruszenia problemów związanych z funkcjonowaniem instytucji referendarza sądowego w systemie polskiego wymiaru sprawiedliwości i przedstawienia propozycji ze strony środowiska dotyczące dalszego rozwoju zawodu;
- w dniu 24 lutego 2005r Zarząd Stowarzyszenia skierował do Sejmowej Komisji Sprawiedliwości i Praw Człowieka uwagi do rządowego projektu ustawy o Krajowym Centrum Szkolenia Kadr Sądów Powszechnych i Prokuratury (druk nr 3614);
- w dniach 04-06 marca 2005r odbył się w Wiśle (DW Uroczysko) Ogólnopolski Zjazd Referendarzy Sądowych zorganizowany przez Sekcję Śląską Stowarzyszenia;
- w dniu 21 marca 2005r Zarząd Stowarzyszenia wystąpił do Ministra Sprawiedliwości z prośbą o podjęcie inicjatywy ustawodawczej w przedmiocie zmiany ustawy z dnia 27 lipca 2001r. Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz.U. z 2001r., Nr

Stowarzyszenie zarejestrowane w Krajowym Rejestrze Sądowym pod numerem KRS 0000004155.

REGON 276655738, NIP 676-22-05-488. Konto: Bank Zachodni WBK S.A. I Oddział Katowice, ul. Wita Stwosza 2, 40-951 Katowice.

Numer rachunku: 88 1090 1186 0000 0000 1802 9879. Strona internetowa: www.referendarz.pl

Zespół redakcyjny biuletynu: Anna Ludwicyńska (Wrocław), Marcin Budziak (Gdańsk), Maciej Neusser (Kraków), Piotr Kossak (Kraków), Tomasz Woźniak – Myszka (Poznań).

98, poz. 1070 z późn. zmianami), w szczególności w przedmiocie wykreślenia zapisów dotyczących ocen kwalifikacyjnych dla referendarzy sądowych;

- na dzień 09 kwietnia 2005r Przewodniczący Zarządu zwołał zebranie Zarządu Stowarzyszenia.

OGŁOSZENIA

- Uchwałą z dnia 04.12.2004r Zarząd Stowarzyszenia ustalił terminy płatności składek członkowskich:
  - wpłata za I kwartał następuje najpóźniej do dnia 31 marca;
  - wpłata za II kwartał następuje najpóźniej do dnia 30 czerwca;
  - wpłata za III kwartał następuje najpóźniej do dnia 30 września;
  - wpłata za IV kwartał następuje najpóźniej do dnia 31 grudnia.
- W dniu 29 stycznia 2005r w Krakowie, Walne Zebranie Członków Stowarzyszenia powołało na nową kadencję władze Stowarzyszenia w składzie:

Zarząd:

Maciej Neusser – Przewodniczący Zarządu (SR Kraków)

Marcin Budziak – Zastępca Przewodniczącego Zarządu (SR Gdańsk)

Aneta Hajto-Miklaszewska – Skarbnik (SR Kraków)

Ewa Pacuła – Członek Zarządu (SR Warszawa)

Agnieszka Rączkowska-Ożga – Członek Zarządu (SR Tarnów)

Wojciech Rewers – Członek Zarządu (SR Katowice)

Adam Szebla – Członek Zarządu (SR Mielec)

Komisja Rewizyjna:

Agnieszka Borońska – Przewodniczący (SR Katowice)

Izabela Przybylińska – Zastępca (SR Gdańsk)

Piotr Włoczewski – Sekretarz (SR Kraków)

REGULACJE PRAWNE

W dniu 22 grudnia 2004r, na 94 posiedzeniu Sejm uchwalił ustawę o zmianie ustawy Kodeks postępowania cywilnego oraz ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych. Art.1 pkt.5 i art.2 powołanej ustawy dotyczy zmian w instytucji referendarza sądowego: art.1 pkt. 5 ustawy powierza referendarzom sądowym wydawanie nakazów zapłaty w postępowaniu upominawczym (art. 353¹ KPC), natomiast art. 2 dotyczy zmian w PrUSP. Ustawa, zgodnie z treścią art. 6, wchodzi w życie z dniem 06.02.2005r. Ustawa została ogłoszona w Dzienniku Ustaw z dnia 21.01.2005r, nr 13, poz. 98.

FORUM

Nasze postulaty

W niniejszym numerze przedstawiamy pisma Zarządu Stowarzyszenia skierowane do Komisji

Sejmowej w dniu 24.02.2005r i do Ministerstwa Sprawiedliwości w dniu 21.03.2005r.

***

Kraków, dnia 24 lutego 2005r

Sejm Rzeczypospolitej Polskiej

Pani

Katarzyna Piekarska

Przewodnicząca

Sejmowej Komisji Sprawiedliwości

i Praw Człowieka

ul. Wiejska 4/6/8

00-902 Warszawa – 133

Szanowna Pani,

W imieniu Zarządu Ogólnopolskiego Stowarzyszenia Referendarzy Sądowych przedstawiam stanowisko Stowarzyszenia w przedmiocie rządowego projektu ustawy o Krajowym Centrum Szkolenia Kadr Sądów Powszechnych i Prokuratury (druk sejmowy nr 3614).

W ocenie Stowarzyszenia wprowadzenie ustawy o Krajowym Centrum Szkolenia Kadr Sądów Powszechnych i Prokuratury jest potrzebne i pożądane.

W zmieniających się niezwykle szybko przepisach prawa środowisko referendarzy sądowych widzi istotną potrzebę stworzenia podstawy prawnej do wprowadzenia zinstytucjonalizowanych szkoleń w oparciu o przyjęty wcześniej harmonogram. Brak szkoleń jest szczególnie odczuwany w kontekście szerokiego spektrum przepisów: począwszy od prawa gospodarczego, cywilnego – w zakresie ogólnym i prawa rzeczowego – poprzez procedurę cywilną w postępowaniu nieprocesowym, aspekty prawa administracyjnego aż do szczególnie obecnie istotnych kwestii dotyczących podmiotów zagranicznych i prawa Unii Europejskiej. Niestety częstokroć prośby Zarządu Stowarzyszenia o ujęcie referendarzy w harmonogramie szkoleń rocznych kończyły się niepowodzeniem.

Wobec powyższego Ogólnopolskie Stowarzyszenie Referendarzy Sądowych pozytywnie ocenia projekt wskazanej na wstępie ustawy, który jakkolwiek nie gwarantuje ujęcia referendarzy w harmonogramach szkoleń, to jednak ustawowo statuuje ich jako potencjalnych adresatów szkoleń. Projekt przewiduje też możliwość prowadzenia szkoleń przez referendarzy sądowych a poprzez sugerowane przez nas zmiany mógłby pomóc środowisku podnieść jeszcze bardziej poziom merytoryczny pracy referendarzy sądowych.

Ze swej strony Stowarzyszenie pragnie zgłosić kilka uwag i zaproponować w tym zakresie kilka drobnych zmian w powyższym projekcie. Uwagi Stowarzyszenia dotyczą m.in. możliwości brania udziału przez referendarzy sądowych w szkoleniach a także współtworzenia programu i zakresu szkoleń poprzez umożliwienie obecności przedstawiciela referendarzy w Radzie Programowej. Ponadto zgłaszamy kilka uwag natury technicznej a dotyczące właściwej pozycji referendarzy sądowych wśród osób, które mają zostać objęte projektem.

Poniżej pozwalamy sobie przedstawić proponowane zmiany w projekcie, uwzględniające powyższe postulaty z ich krótkim omówieniem.

I.

W rządowym projekcie ustawy o Krajowym Centrum Szkolenia Kadr Sądów Powszechnych i Prokuratury proponuje się wprowadzenie następujących zmian:

w art. 2 pkt 1 otrzymuje brzmienie:
organizowanie centralnych szkoleń i innych cyklicznych form doskonalenia zawodowego sędziów, prokuratorów, referendarzy sądowych, asesorów sądowych i prokuratury oraz asystentów sędziów.

Proponowana zmiana polega na ustaleniu kolejności wymienianych grup zawodowych podlegających szkoleniu. Referendarze sądowi jako niezależni orzecznicy powinni zostać wymienieni po innych w pełni niezależnych grupach zawodowych tj. sędziach i prokuratorach.

w art. 6 ust. 3 pkt 1 otrzymuje brzmienie:
3 członków wskazanych przez Ministra Sprawiedliwości, w tym 1 spośród zatrudnionych referendarzy sądowych.

Propozycja zmiany art. 6 ust. 3 pkt 1 wynika z wyraźnego pominięcia przedstawiciela środowiska referendarzy sądowych w Radzie Programowej Krajowego Centrum.

Wprowadzenie zapisu w proponowanym brzmieniu jest uzasadnione tym, że jedną z grup zawodowych podlegających szkoleniu są właśnie referendarze sądowi. Zwrócić należy uwagę, że każda z grup podlegających szkoleniu według rządowego projektu ustawy, posiada swojego reprezentanta (sędziowie i prokuratorzy).

Nie ma zatem uzasadnienia aby w sprawach dotyczących szkoleń coraz liczniejszego środowiska referendarzy sądowych (obecnie zatrudnionych jest prawie 1000 osób, a na 2005r planowanych jest kolejnych 200 nowych etatów), było pomijane jego stanowisko, a tym bardziej aby przedstawiciel tego zawodu był wręcz wykluczany z procesu decyzyjnego w sprawach bezpośrednio dotyczących instytucji referendarza sądowego.

w art. 8 ust. 1 otrzymuje brzmienie:
Minister Sprawiedliwości, na wniosek Rady, może delegować członka Rady będącego sędzią, prokuratorem lub referendarzem sądowym, za jego zgodą, do wykonywania pracy w Radzie, na czas określony. W takim przypadku w okresie delegowania, odpowiednio sędziemu, prokuratorowi lub referendarzowi sądowemu, przysługują te same świadczenia, jakie przysługują sędziom sądów powszechnych, prokuratorom powszechnych jednostek organizacyjnych prokuratury, referendarzom sądowym delegowanym do pełnienia czynności w Ministerstwie Sprawiedliwości.

Konieczność zmiany art. 8 ust. 1 związana jest bezpośrednio z proponowaną zmianą art. 6 ust. 3 pkt 1 o możliwości delegowania referendarzy sądowych do wykonywania pracy w Radzie Programowej Krajowego Centrum.

II.

W rządowym projekcie rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie nadania statutu Krajowemu Centrum Szkolenia Kadr Sądów

Powszechnych i Prokuratury proponuje się wprowadzenie następujących zmian do załącznika do rozporządzenia, będącego treścią statutu Krajowego Centrum:

§ 6 otrzymuje brzmienie:
Szkolenie zawodowe sędziów i prokuratorów, referendarzy sądowych oraz asesorów sądowych i prokuratorów odbywa się w oparciu o coroczne harmonogramy szkoleń.

Propozycja zmiany związana jest przede wszystkim z faktem, że referendarz sądowy posiada status niezależnego i samodzielnego orzecznika w odróżnieniu od asystenta sędziego, a tym samym jego miejsce obok grupy o zbliżonej pozycji zawodowej jest jak najbardziej uzasadnione. Nadto zapis projektowanego art. 152 § 4 ustawy Prawo o ustroju sądów powszechnych: „Do referendarzy stosuje się odpowiednio przepisy art. 82a” potwierdza również stanowisko Stowarzyszenia w tym zakresie.

w § 10 skreśla się słowa: ”referendarzy sądowych i”

Zmiana ta związana jest bezpośrednio z proponowaną zmianą treści § 6 statutu Krajowego Centrum.

III.

W ustawie z dnia 27 lipca 2001r. Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz.U. z 2001r., Nr 98, poz. 1070 z późn. zmianami), której nowelizacja jest przewidziana wraz z projektem ustawy o Krajowym Centrum, proponuje się wprowadzenie następujących zmian:

w art. 151 § 3 otrzymuje brzmienie:
Minister Sprawiedliwości może delegować referendarza sądowego, za jego zgodą, do pełnienia czynności administracyjnych w Ministerstwie Sprawiedliwości, a także do prac w Radzie Programowej Krajowego Centrum Szkolenia Kadr Sądów Powszechnych i Prokuratury lub do prowadzenia zajęć szkoleniowych w tym Centrum. W okresie delegowania referendarz sądowy ma prawo do wynagrodzenia zasadniczego przysługującego na jego stanowisku oraz dodatku za długoletnią pracę. Przepisy art. 77 § 1 i § 6 oraz art. 78 § 3 stosuje się odpowiednio.

W ustawie PrUSP proponuje się zmienić art. 151 § 3 poprzez dodanie w nim zapisu o możliwości delegowania referendarza sądowego do wykonywania czynności w Radzie Programowej Krajowego Centrum Szkolenia Kadr Sądów Powszechnych i Prokuratury lub do prowadzenia zajęć szkoleniowych w tym Centrum.

W rządowym projekcie ustawy, poza zapisem art. 11, iż referendarze sądowi mogą być wykładowcami Krajowego Centrum, brakuje regulacji odnośnie zasad pracy referendarzy w Centrum. Dla sędziów i prokuratorów przewidziano bowiem delegację do prowadzenia zajęć szkoleniowych w Centrum. Delegacja do Rady Programowej jest konsekwencją proponowanej zmiany art. 6 ust. 3 pkt 1 ustawy.

w art. 152 dodaje się § 4 w brzmieniu :
§ 4. Do referendarzy sądowych stosuje się odpowiednio przepisy art. 82a.

W przewidzianej rządowym projektem ustawy zmiany art. 152 w dodawanym § 4 ustawy PrUSP po słowie „referendarzy” pominięto słowo „sądowych”.

W imieniu Zarządu Stowarzyszenia proszę Wysoką Komisję o uwzględnienie uwag środowiska referendarzy sądowych zawartych w niniejszym piśmie.

Z poważaniem
Maciej Neusser
Przewodniczący Zarządu

***

Kraków, dnia 21 marca 2005r

Ministerstwo Sprawiedliwości
Pan
Andrzej Kalwas
Minister Sprawiedliwości

Szanowny Panie Ministrze,

W imieniu Zarządu Ogólnopolskiego Stowarzyszenia Referendarzy Sądowych zwracam się do Pana Ministra z prośbą o podjęcie inicjatywy ustawodawczej w przedmiocie zmiany ustawy z dnia 27 lipca 2001r. Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz.U. z 2001r., Nr 98, poz. 1070 z późn. zmianami).

I.

Obowiązująca od dnia 01 października 2001r. ustawa z dnia 27 lipca 2001r. Prawo o ustroju sądów powszechnych (PrUSP) po raz pierwszy w sposób kompleksowy uregulowała pozycję referendarza sądowego w systemie sądownictwa powszechnego.

Po ponad trzech latach obowiązywania przepisów nowej ustawy, środowisko referendarzy sądowych, reprezentowane przez Ogólnopolskie Stowarzyszenie Referendarzy Sądowych, pragnie zasygnalizować konieczność dokonania zmian we wskazanej ustawie. Zmiany, te z całą pewnością wpłyną pozytywnie na sytuację referendarzy sądowych, a co za tym idzie wywrą one pozytywny wpływ na funkcjonowanie wydziałów sądów powszechnych, w których są zatrudnieni referendarze sądowi.

Wspomnieć należy, że celem powołania instytucji referendarza sądowego było odciążenie sędziów od wydawania orzeczeń w postępowaniu nieprocesowym w wydziałach wieczystoksięgowych oraz w wydziałach rejestrowych sądów powszechnych.

W przeciągu niemal 6-ciu lat funkcjonowania w praktyce sądowej instytucji referendarza sądowego, należy stwierdzić że zdała ona w pełni egzamin. Wydziały, w których zatrudniono referendarzy sądowych znacznie lub całkowicie zmniejszyły zaległości.

Ostatnia nowelizacja ustawy Kodeks postępowania cywilnego dała także kompetencje referendarzom sądowym do wydawania nakazów zapłaty w postępowaniu upominawczym.

Z uwagi na pozytywne aspekty wprowadzenia do polskich sądów powszechnych referendarzy sądowych oraz na to, że w pełni sprawdzili się w praktyce, uzasadnionym wydaje się obdarzenie osób wykonujących ten zawód większym zaufaniem poprzez wprowadzenie zmian zwiększających ich

pozycję ustrojową, status zawodowy oraz stabilność i pewność zawodową.

Poniżej pozwalamy sobie przedstawić propozycje, jakie naszym zdaniem powinny znaleźć się przy okazji najbliższej nowelizacji ustawy Prawo o ustroju sądów powszechnych.

Propozycje Stowarzyszenia dotyczą zagadnienia zrezygnowania z możliwości dokonywania ocen kwalifikacyjnych, które daje delegacja art. 148 § 2 PrUSP, rozwiązania stosunku pracy z referendarzem sądowym w drodze wypowiedzenia w razie otrzymania ujemnej oceny kwalifikacyjnej, potwierdzonej ponowną ujemną oceną, dokonaną nie wcześniej niż po upływie 3 miesięcy (art. 150 § 5 pkt 1 PrUSP) oraz wprowadzenia zasad zachowania ciągłości zatrudnienia dla referendarzy sądowych.

II.

W ustawie z dnia 27 lipca 2001r. Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz.U. z 2001r., Nr 98, poz. 1070 z późn. zmianami) proponuje się wprowadzenie następujących zmian:

w art. 148:
w § 2 skreśla się słowa: „referendarzy sądowych”

Aktualne brzmienie art. 148 § 2 PrUSP, daje delegację Ministrowi Sprawiedliwości do wydania rozporządzenia, w którym Minister może określić, szczegółowe zasady i tryb dokonywania okresowych ocen kwalifikacyjnych kuratorów, referendarzy sądowych, asystentów sędziów, urzędników oraz innych pracowników sądowych. W rozporządzeniu tym należy określić terminy dokonywania ocen, sposób ich wyrażania i podawania do wiadomości osobom ocenianym oraz uwzględnić prawo osób ocenianych do kwestionowania dokonanych ocen.

W art. 47¹ ustawy – Kodeks postępowania cywilnego został zawarty zapis, iż referendarz sądowy może wykonywać czynności w postępowaniu cywilnym w wypadkach wskazanych w ustawie. W zakresie powierzonych mu czynności referendarz sądowy ma kompetencje sądu, chyba że ustawa stanowi inaczej.

Jak wynika z treści przytoczonego powyżej artykułu, rozstrzygnięty został problem pozycji ustrojowej i statusu zawodowego referendarza sądowego w systemie polskiego wymiaru sprawiedliwości. Nadto zapis ten potwierdza także uprawnienia w zakresie czynności orzeczniczych, jakie faktycznie wykonują referendarze sądowi i do wykonywania których to czynności ustawodawca instytucję tę powołał.

Uzasadnienie wprowadzenia zmiany w art. 148 PrUSP wiąże się bezpośrednio z uzasadnieniem poniżej przedstawianych propozycji zmiany w art. 150 PrUSP.

w art. 150:
1) w § 5 skreśla się pkt 1
2) w § 5 skreśla się pkt 2
3) skreśla się § 6
4) w § 10 skreśla się zdanie drugie

Art. 150 § 5 pkt 1 PrUSP stanowi o możliwości rozwiązania stosunku pracy z referendarzem sądowym w drodze wypowiedzenia w razie otrzymania ujemnej oceny kwalifikacyjnej, potwierdzonej ponowną

ujemną oceną, dokonaną nie wcześniej niż po upływie 3 miesięcy.

Zdaniem Stowarzyszenia, przepis ten ma na celu dokonywanie swoistej, dodatkowej weryfikacji zawodowej, w szczególności w zakresie oceny merytorycznej wydawanych przez referendarzy orzeczeń sądowych. Powyższe uregulowanie wydaje się klócić z całokształtem polskiego systemu sądownictwa, gdyż dokonywanie oceny merytorycznej (w trybie oceny kwalifikacyjnej) wydawanych przez referendarzy sądowych orzeczeń narusza art. 150 § 4 PrUSP stanowiący, iż **referendarz sądowy w zakresie wykonywanych obowiązków jest niezależny.**

Nadmienić należy również, że osoba mianowana na stanowisko referendarza sądowego musi wcześniej zdać egzamin referendarski przed centralną komisją egzaminacyjną w Ministerstwie Sprawiedliwości. Już sama komisja egzaminacyjna weryfikuje kwalifikacje osoby egzaminowanej do późniejszego wykonywania przez nią zawodu, co stwierdza świadectwem zdania stosownego egzaminu.

W praktyce wprowadzenie systemu ocen kwalifikacyjnych może stać się w rękach przełożonych instrumentem wręcz niczym nieograniczonej formy nacisku na niezależność referendarza sądowego oraz instrumentem bardzo swobodnej, a tym samym subiektywnej oceny podwładnego.

Obecne uregulowanie zawarte w art. 148 § 2 PrUSP jest, zdaniem Stowarzyszenia, częściowym powieleniem kompetencji przewidzianych w rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości z dnia 19 listopada 1987r – Regulamin wewnętrznego urzędowania sądów powszechnych (Dz.U. Nr 38, poz. 218 z późn. zmianami), dla prezesów sądów i przewodniczących wydziałów.

Przepis § 38 pkt 10 powyżej wskazanego rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości przyznaje prezesowi sądu rejonowego, w którym zatrudniony jest referendarz sądowy, kompetencje w postaci możliwości wydawania stosownych zarządzeń, a także podejmowania odpowiednich środków w razie stwierdzenia w czynnościach sędziów i innych pracowników sądowych usterek lub uchybień – dotyczy to także referendarzy sądowych.

W przedmiocie kompetencji nadzorczych, przyznanych przewodniczącemu wydziału, zapis § 63 Regulaminu przewiduje:

- w pkt 6 – czuwanie nad właściwym poziomem orzecznictwa, organizowanie narad sędziów wydziału (jeśli w wydziale są zatrudnieni referendarze sądowi, także referendarzy sądowych) w celu omówienia zagadnień prawnych budzących wątpliwości, zagadnień w których orzecznictwo wydziału jest niejednolite oraz orzecznictwa Sądu Najwyższego;
- w pkt 7 – zaznajamianie się z przebiegiem rozpoznawanych w wydziale spraw o budzącym wątpliwości stanie prawnym lub faktycznym i informowanie o nich okresowo prezesa sądu;
- w pkt 8 – czuwanie nad biegiem spraw, w których postępowanie trwa zbyt długo;
- w pkt 9 – kontrolowanie prawidłowości i terminowości wykonania orzeczeń;
- w pkt 13 – czuwanie nad terminowością sporządzania uzasadnień;
- w pkt 14 – zapobieganie powstawaniu zaległości, a w razie ich powstania – opracowanie planu ich

usunięcia i kontrolowanie wykonania tego planu oraz informowanie okresowo prezesa sądu o stanie zaległości.

Analizując powyżej przytoczone kompetencje prezesów sądów i przewodniczących wydziałów należy stwierdzić, iż zawierają się w nich całościowe kompetencje nadzoru nad „jakością” pracy osób zatrudnionych w wydziale, w tym także referendarzy sądowych. Zatem niecelowym, zdaniem Stowarzyszenia, wydaje się powielanie kompetencji w zakresie prowadzenia okresowych ocen kwalifikacyjnych, gdyż stały i permanentny nadzór nad pracą referendarzy sądowych sprawują przewodniczący wydziałów wraz z prezesami sądów, podejmując w razie potrzeby czynności zaradcze w postaci czynności porządkowych lub dyscyplinarnych.

Dodatkowo należy stwierdzić, iż każdy z wydziałów poddawany jest okresowo kontroli przez Sędziego Wizytatora Sądu Okręgowego. W trakcie wizytacji kontroli podlega całokształt pracy wydziałów, a w szczególności dokonywana jest merytoryczna ocena rozstrzygnięć w wyrywkowo wybranych sprawach. Ocenie podlega także terminowość rozpoznawania spraw. Należy też dodatkowo wskazać na planowe kontrole inspektorów Najwyższej Izby Kontroli poszczególnych wydziałów sądów.

Uregulowanie zawarte w treści art. 150 § 5 pkt. 1 PrUSP klóci się także z treścią art. 151 § 4 PrUSP, według którego za naruszenie swoich obowiązków, w tym za oczywistą i rażąca obrazę przepisów prawa i uchybienie godności stanowiska, referendarz sądowy ponosi odpowiedzialność dyscyplinarną.

Biorąc pod uwagę wymienioną wyżej gamę instrumentów mających na celu zdyscyplinowanie oraz dbałość o właściwy poziom orzecznicy referendarzy sądowych, **niecelowym wydaje się utrzymywanie dodatkowego szczebla kontroli nad pracą referendarza sądowego.**

Punkt 2 w § 5 art. 150 PrUSP daje możliwość rozwiązania stosunku pracy z referendarzem sądowym w drodze wypowiedzenia w razie zniesienia sądu lub jego reorganizacji, powodującej utratę możliwości dalszego zatrudnienia referendarza sądowego.

Stowarzyszenie proponuje wykreślenie tego zapisu z uwagi na fakt, że istniejący w obecnym brzmieniu § 10 art. 150 PrUSP stwarza możliwość przeniesienia referendarza sądowego do pełnienia obowiązków służbowych w innym sądzie, która może nastąpić w razie zniesienia sądu lub jego reorganizacji, a tym samym daje możliwość zachowania ciągłości zatrudnienia. Zapis taki jest dalece uzasadniony także z uwagi na argumenty ekonomiki budżetowej, jak i ze względu na pozycję referendarza sądowego w ustroju sądów powszechnych.

Zwrócić także w tym miejscu należy uwagę na treść art. 135 § 3 PrUSP w myśl którego asesor sądowy, któremu nie powierzono pełnienia czynności sędziowskich, jest upoważniony do wykonywania czynności referendarza sądowego. Zapis ten praktycznie umożliwia zachowanie ciągłości stosunku pracy osobom, które z różnych przyczyn nie uzyskały możliwości powołania na urząd sędziego. Uregulowanie takie rodzi także poważną konkurencję zawodową dla już zatrudnionych referendarzy sądowych, jak i dla egzaminowanych, nielicznych aplikantów

referendarskich. Zauważyć należy, że w świetle obecnego uregulowania referendarz sądowy nie posiada tak jak asesor sądowy, któremu nie powierzono pełnienia czynności sędziowskich, możliwości zachowania ciągłości zatrudnienia, co jest regulacją daleko niesprawiedliwą jak i wysoce niepokojącą.

Aktualna możliwość rozwiązania stosunku pracy z referendarzem sądowym w świetle brzmienia obowiązującego art. 150 § 6 PrUSP, w razie rozwiązania stosunku, pracy pociąga za sobą konieczność wypłacania referendarzowi odprawy w wysokości 6-miesięcznego wynagrodzenia po ustaniu stosunku pracy. Skarb Państwa przez 6 miesięcy ma więc obowiązek wypłacać wynagrodzenie referendarzowi faktycznie „za darmo”. Proponowana przez Stowarzyszenie zmiana, polegająca na wykreśleniu pkt. 2 w § 5, a w konsekwencji i § 6, zapobiegnie sytuacji, w której zaistniałaby konieczność zniesienia sądu lub jego reorganizacji skutkująca brakiem możliwości dla dalszego zatrudnienia referendarza. Propozycja Stowarzyszenia zapewni referendarzowi sądowemu możliwość dalszego zatrudnienia w innym sądzie, na tym samym stanowisku. Rozwiązanie takie zapobiegnie także „zmarowaniu potencjału” wykwalifikowanego, nierzadko z dużym doświadczeniem orzecznika. Ponadto należy tutaj wskazać, iż wykształcenie referendarza sądowego podczas 12-miesięcznej aplikacji referendarskiej, która ma charakter wyłącznie etatowy, pociąga za sobą niemałe koszty. Zdaniem Stowarzyszenia, Skarb Państwa nie może sobie pozwolić na to, aby ustawa dopuszczała możliwość tak nieracjonalnego, z ekonomicznego punktu widzenia, rozwiązania.

Zaznaczenia wymaga, że obecne uregulowanie stwarza także permanentny stan niepewności zawodowej dla zatrudnionych referendarzy sądowych. Chcielibyśmy w tym miejscu wskazać na ważki argument natury psychologicznej, który jakkolwiek w dotychczasowej praktyce parlamentarnej (przynajmniej w uzasadnieniach projektów zmian aktów ustawodawczych oraz nowych aktów), jako motyw legislacyjny winien doczekać się również większej uwagi – wszak adresatem ustaw są konkretni ludzie. Zwiększanie kontroli i nadregulacja odnosząca się do określonej grupy zawodowej rodzi w niej uzasadnione obawy, rodzi opór, kreuje (jawne bądź ukryte) negatywne postawy wobec przełożonych a tym samym odbija się negatywnie na wydajności i poprawności merytorycznej osób poddanych kontroli.

Stowarzyszenie postuluje więc odstąpienie od regulacji negatywnie ocenianej przez środowisko referendarzy – zwłaszcza, że jak dotychczas – dali oni jedynie uzasadnienie do zwiększenia zaufania do nich (m.in. zmniejszając zaległości) a nie do zaostrożenia postaw restrykcyjnych i tym samym wyrażania wobec nich braku zaufania, który to czynnik może przynieść efekt odmienny od oczekiwanego.

Propozycja wykreślenia § 6 oraz propozycja wykreślenia w § 10 zdania drugiego jest konsekwencją propozycji skreślenia w § 5 pkt 1 i 2.

Wobec powyższego prosba Zarządu Stowarzyszenia o inicjatywę ustawodawczą Ministra Sprawiedliwości jest w pełni uzasadniona.

Korzystając z okazji Zarząd Stowarzyszenia ponawia również swoją wcześniejszą prośbę o umożliwienie spotkania z Panem Ministrem celem przedstawienia problemów związanych z funkcjonowaniem instytucji referendarza sądowego w

systemie polskiego wymiaru sprawiedliwości oraz przedstawienia propozycji ze strony środowiska dotyczących dalszego rozwoju zawodu.

Z poważaniem
Maciej Neusser
Przewodniczący Zarządu

***

Przedstawiamy publikację Piotra Kossaka (referendarz sądowy, Sąd Rejonowy dla Krakowa-Śródmieścia Wydział XI Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego) w przedmiocie sprostowania postanowienia w postępowaniu rejestrowym.

Sprostowanie postanowienia w postępowaniu rejestrowym

Zagadnieniem, które może budzić pewne kontrowersje w postępowaniu rejestrowym jest sprostowanie postanowienia o wpisie, a ściślej podstawy prawnej sprostowania jaką należy przywołać w uzasadnieniu postanowienia prostującego – art. 350 § 1 k.p.c. czy art. 12 ust. 2 ustawy o Krajowym Rejestrze Sądowym. Wzajemna relacja tych dwu przepisów wymaga, zdaniem autora wyjaśnienia.

Art. 350 § 1 k.p.c. przewiduje sprostowanie orzeczenia (wyroku czy postanowienia) z urzędu. Co oczywiste wniosek o sprostowanie może zgłosić również strona (uczestnik) postępowania. Wniosek taki wymaga rozpoznania i w przypadku bezzasadności podlega oddaleniu. Wg. cytowanego przepisu sprostowaniu podlegają błędy pisarskie, rachunkowe i inne oczywiste omyłki. Tym samym sprostowanie nie może prowadzić do zmiany rozstrzygnięcia, a za takie musi zostać uznane sprostowanie oczywiście błędnie zastosowanie przepisu prawa materialnego (zob. orzeczenie SN z 5 grudnia 1980r, III CRN 133/80, OSNCP z 1981r, nr 6, poz. 115). Zagadnienie błędów i oczywistych omyłek pozwolę sobie omówić pod koniec niniejszego artykułu.

Przepis art. 12 ust. 2 ustawy o Krajowym Rejestrze Sądowym stanowi natomiast, że w przypadku gdy okaże się że wpis w rejestrze zawiera oczywiście błędy lub niezgodności z treścią postanowienia sąd z urzędu sprostuje wpis. Z wykładni literalnej cytowanego artykułu wynikać by mogło zatem, że powołać go należy jako podstawę prawną orzeczenia prostującego. Niektórzy autorzy uważają, że przepis art. 12 ust. 2 ustawy KRS stanowi *lex specialis* do przepisów k.p.c. i wyłącza w przypadku postanowień o wpisie stosowanie art. 350 (tak np. D. Bugajna – Sporczyk, K. Kuć – Kwaśniewicz: Krajowy Rejestr Sądowy – uwagi praktyczne w M. Praw. 2001/4/222). Stanowisko takie dzielają też niektóre wydziały wizytacyjne. Opisane powyżej stanowisko zdaje się być zbyt kategoryczne, a ze sformułowania art. 12 ust. 2 ustawy o KRS nie wynika bynajmniej, że stanowić on może podstawę prawną postanowienia prostującego. W omawianym przepisie jest bowiem mowa o oczywistych błędach lub niezgodności z postanowieniem sądu. Innymi słowy niezgodności pomiędzy projektem postanowienia podpisywanym przez orzecznika a tym co wraca z Centralnej Informacji i co otrzymuje strona. Tylko w takiej sytuacji art. 12 ust. 2 ustawy o KRS może znaleźć zastosowanie. Oczywiście sytuacje takie należą do rzadkości, ale zdarzają się. Nie będziemy mieć, w żadnym razie, do czynienia z niezgodnością z postanowieniem sądu w sytuacji gdy błąd jest

następstwem pomyłki sądu (np. nastąpił na etapie wprowadzania danych do systemu informatycznego) – w takim przypadku jako podstawę prawną orzeczenia będzie art. 350 § 1 k.p.c. a nie art. 12 ust. 2 ustawy o KRS.

Osobnym problemem jest co należy kwalifikować jako błąd sądu. Z gruntu niewłaściwa jest praktyka sprowadzająca się do prostowania wszystkich omyłek, zarówno które stanowią następstwo błędu sądu jak i tych gdzie wpis następuje w oparciu o dane wskazane przez stronę. Praktyka taka, zwłaszcza w odniesieniu do wpisów w rejestrze przedsiębiorców, nie tylko przyczynia się do generowania kosztów – każdy wpis podlega ogłoszeniu, ale nie najlepiej świadczy o jakości orzekania – z uwagi na prowadzoną kontrolkę sprostowań.

Ponieważ sprostowanie dotyczy tylko omyłek i błędów sądu (tak: T. Ereciński, red. Komentarz do kodeksu postępowania cywilnego. Część pierwsza: Postępowanie rozpoznawcze, Warszawa 1997r, t. I, s. 503, odmiennie w starszym orzeczeniu SN z 13 stycznia 1964r, OSNCP z 1965r, nr 2, poz. 27) oczywistym jest, że tylko takie błędy podlegać mogą sprostowaniu. Uwaga ta odnosi się też do ujawnionych w rejestrze danych niezgodnych ze stanem faktycznym znanym sądowi z urzędu lub powszechnie znanych. Sytuacją taką nie będzie np. sprostowanie błędnie podanego kodu pocztowego. Wniosek dotyczący sprostowania danych podanych przez stronę (i w takiej postaci wpisanych) powinien zostać oddalony. Nie ma żadnych podstaw po temu by sąd korygował niedbalstwo stron.

Piotr M. Kossak

***

Niniejszy numer przygotował Zespół Redakcyjny
Data wydania: 25.03.2005r

Zespół Redakcyjny Biuletynu zastrzega, że nie ponosi odpowiedzialności za treść materiałów zgłoszonych do publikacji.